

AFTONBLADET

1 2 3

Textstorlek:

”Elitistiska dagisbarn”

Jan Scherman om en förbryllande julhälsning från drottning Silvia

I mängden av julkort upptäckta jag häromdagen en raritet. I ett vitt kuvert, adresserat till min bostadsadress, låg ytterliggare ett kuvert i ljus blå färg och i detta ett lika ljusblått brev med kungligt sigill undertecknat ”vänliga hälsningar **Silvia**”. Förvånad och överraskad av denna plötsliga personliga julhälsning läser jag: ”Det är inte lätt att svälja att bli likställd med **Adolf Eichmann** i TV4s *Kalla Fakta* den 5 december 2010.” I brevets inledning finns även en anspelning på Lucia: ”Ljusets helgon – må hennes ljus vara starkare än alla mörka onda krafter.....”

För första gången sedan i maj i år, då drottningen berättade för dokumentärfilmaren **Gregor Nowinski** i TV4 om sin pappa **Walther Sommerlath**, bryter hon alltså nu tystnaden. I ett privat brev under offentlighetens radar vill hon kanske ge mig dåligt samvete.

Då, i våras, påstod hon att pappan visserligen var medlem i tyska nazistpartiet, men inte politiskt aktiv, och att det hela var ett ”maskineri” som det i princip inte gick att säga nej till. Pappans fabrik producerade bland annat leksaker. I *Kalla Faktas* reportage (28 november), styrkt med en rad dokument från tyska arkiv, framgår det att leksaksfabriken tillverkade krigsmateriel, att den genom så kallad ”arisering” tagits

Ett brev med kungligt sigill damp ner i Jan Schermans brevlåda. Det visade sig vara en arg drottning Silvia som inte alls gillade att *Kalla Fakta* nystade fram fadern Walther Sommerlaths kopplingar till nazismen.

Foto: EMILIA OLOFSSON

över från en judisk familj och att Walther Sommerlath aktivt gick med i nazistpartiet redan som exiltysk bosatt i Brasilien.

Om drottningen avsiktligt vilselett och ljugit, eller om hon själv av sin pappa en gång förespeglats denna aningslösa version vet vi inte. Nu kan vi endast konstatera att hon tagit illa vid sig. Man skulle ju som många som engagerat sig i frågan kunna stanna här och konstatera att drottningens reaktion är mänsklig och förståelig. Men historien rymmer så många fler oroväckande saker att det uppfordrar till en fortsättning.

Silvia är landets drottning. Carl XVI Gustaf

dess kung. Båda har i olika sammanhang engagerat sig i samhällsliga frågor, såsom miljön och utsatta barn. Båda har rest med svenska direktörer till när och fjärran och propagerat för vårt viktiga näringsliv. Frid och fröjd och många applåder.

Så krackelerar fasaden. Först alla rykten om kungen som festprisse, överförtjust i unga damer, konkret omskrivet i **Thomas Sjöbergs** *Den motvillige monarken*. Och sedan en helt ny bild av drottningens pappa. Vad händer då med den tjusiga moderniteten? Jo, då lättar kungahuset från jordytan likt **Jesus** och blir oåtkomligt högt uppe i stratosfären. Då tycker plötsligt alla odemokratiska maktmänniskor att vi enligt det konungsliga påbudet verkligen ska "vända blad". De pekar ut vilka historier som ska berättas och vilka analyser som ska gälla. Kompiskotterierna formerar ett militant skyddsvärn som bombastiskt ropar: Vi har inte arvssynd! Det som sägs i media är inte sant och att festa är inte fel! Eller: Det här var väl inget nytt! Och just därför finns inga skäl att tala om det.

Någon borde ha föreslagit Silvia ett uttalande om att vi inte har arvssynd, men att man heller inte behöver vara stolt över eller försvara allt ens pappa företagit sig. Men den här frågan får inte reduceras till att kungafamiljen är omgiven av inkompetenta rådgivare.

Thomas Sjöberg gör nya upptäckter om vårt kungahus och nazismen. Boken visar en rad styrkta uppgifter om familjen **Bernadottes** kopplingar till den extrema högerkanten och obskyra organisationer som Narvaförbundet, Sveriges Nationella Förbund och Svensk-Tyska föreningen. Carl XVI Gustafs tyske morfar dömdes för nazistisk medlöperi, vilket Sjöberg visar faktadetaljerat.

Varför älta om detta bara för att Silvia privat skickat mig ett insinuant och indignerat julkort? Jo, just därför att fasaden rämman. Kungamakten har visat sitt rätta jag, det vill säga att man långt i från är en institution i tiden.

Likt dagisbarn vill majestäterna äta hela kakan och samtidigt ha den kvar. De vill vara öppna och folkliga eller oåtkomliga och konungsliga när det passar dem. Stora delar av vårt etablissemang hyllar dessa dagisbarn ömt.

Jag har själv arbetat tillsammans med kungahuset för att samla in

Bloggat om artikeln

Visar inlägg från de 3 högst rankade bloggarna

[Motståndets år 2010](#)

anmäl

Från bloggen: **Röda Malmö**
31 dec 14:26

[Nu går jag äntligen med i Republikanska Föreningen](#)

anmäl

Från bloggen: **Kaj Raving - Nybro**
31 dec 11:49

[Republik - en valfråga](#)

anmäl

Från bloggen: **Görans tankar och bagateller**
31 dec 15:21

[Vill du blogga om artikeln?](#)

[Visa alla »](#)

Aftonbladet.se ansvarar inte för det som står i bloggarna.

Bli medlem i Aftonbladet
Snack och börja blogga

miljoner på miljoner till drottningens World Childhood Foundation. Våra mest exportberoende industrier har nyttjat dem i pr-syfte och hyllar självfallet kungaparets stora positiva betydelse. Men nu har fasaden rämnat för fler än bara stödkompanierna av jaktkompisar, middagsgäster och släktingar. I en ledare i tidskriften *Advokaten* går advokatsamfundets generalsekreterare **Anne Ramberg** till frontalangrepp mot TV4, när hon skriver att avslöjandena om Walther Sommerlath har som underliggande syfte att angripa vårt statsskick. Jag har blivit uppringd av flera av hovets direktörsvänner i näringslivet som mer eller mindre bett mig ingripa mot publiceringen. Anne Ramberg verkar också ingå i kottet genom sitt deltagande i Kungliga patriotiska sällskapets sammankomster, vilket hon naturligtvis förbigår med tystnad i sitt offentliga utspel mot media.

Maktkottetier och informella vänskapsgrupper som sluter sig samman till försvar av privilegier, och som motarbetar en öppen och fri debatt, är ett hot mot demokratin. Det är det som den här debatten handlar om. 2010 var året då kungamakten så tydligt blev en elitisk klick tillsammans med andra i den etablerade maktsfären.

Drottningens och kungens och deras kompisars reaktioner på medias avslöjanden visar att vår snart hundraåriga parlamentariska demokrati ständigt hotas av de som ensidigt vill bestämma hur denna demokrati ska tolkas, inte minst när det gäller den så avgörande viktiga yttrandefriheten. När kungahuset i ett kritiserat läge väljer att "vända blad", kräva tystnad och lätta från jordytan för att bli oåtkomliga så har de markerat, inte bara att de är förmer än alla andra, utan också att de inte gillar medias självständighet. Vi ska vara lydiga undersåtar. Det riktigt allvarliga är att andra också vill vara förmer genom att barrikadera sig till försvar för detta hot mot demokratin.

På 1700-talet regerade den upplysta despotismen. På den tiden föddes i Sverige vår första tryckfrihetsförordning med sina viktiga grunder till dagens yttrandefrihet. I dag, mitt i demokratins tidevarv, har den monarki som är underordnad grundlagen gått ur tiden. Det här är inte ens en upplyst despoti utan en inskränkt monarki.

Vi har ett nytt år framför oss, och ett gammalt bakom oss. Traditionen bjuder in till festligheter, och inte minst till nyårslöften. Vi ska inte vända blad.

Vi ska försvara yttrandefriheten och fortsätta vår granskning av makten – oavsett vad och vem det gäller. Det är mitt nyårslöfte.

Jan Scherman
VD TV4

Utskriftsdatum: 2010-12-31

Publicerad: 2010-12-31

Webbadress: <http://www.aftonbladet.se/kultur/article8352306.ab>

Tipsa oss!

MMS & SMS: 71000

Mejla: 71000@aftonbladet.se

Ring: 08 - 411 11 11

© Aftonbladet